

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i ekönomska ucinkovitost u Europskoj uniji

---

Izvešće o analizi na razini industrije
Listopad 2016.

Zajednički projekt Europskog patentnog ureda i
Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i ekonomska učinkovitost u Europskoj uniji

---

**Izvešće o analizi na razini industrije
Listopad 2016.**

**Zajednički projekt Europskog patentnog ureda i
Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo**

Predgovor

Inovacije zauzimaju ključno mjesto u desetogodišnjoj strategiji rasta „Europa 2020.” koju je usvojila Europska unija s ciljem stvaranja konkurentnijeg gospodarstva s većom zaposlenošću. Postizanje ovog cilja ovisi o nekoliko različitih čimbenika, no učinkovit sustav prava intelektualnog vlasništva (PIV) nedvojbeno je među najvažnijima s obzirom na to da intelektualno vlasništvo potiče kreativnost i inovativnost na svim razinama gospodarstva.

Europa u tom području već ima dugu tradiciju: države članice EU-a i države članice Europske patentne organizacije odigrale su veliku ulogu u oblikovanju modernog i uravnoteženog sustava PIV-a koji ne samo što inovatorima jamči zaslužene nagrade, već i potiče razvoj konkurentnog tržišta. U suvremenom svijetu rastuće globaliziranosti tržišta i ekonomije znanja, od iznimne je važnosti osigurati da ovaj sustav i dalje ostane djelotvoran instrument u provedbi novih inovacijskih politika. S ciljem ostvarivanja tog zadatka, od ključne je važnosti da svi dionici imaju pristup točnim podacima i brojčanim pokazateljima. Jedino tako možemo osigurati da se rasprava o ulozi intelektualnog vlasništva u potpori inovacijama i kreativnosti temelji na pouzdanim dokazima.

Stoga su Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) i Europski patentni ured (EPO) 2013. zajednički proveli studiju koja je kvantificirala doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva gospodarstvu EU-a. U zaključcima studije utvrđeno je da su te industrije u razdoblju 2008. – 2010. ostvarile 39 % ekonomskog učinka EU-a te su imale udio od 26 % u zaposlenosti u EU-u, čime je potvrđena vrijednost intelektualnog vlasništva za europsko gospodarstvo.

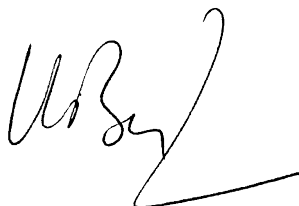
Radi očuvanja dugotrajne vrijednosti takve studije, EUIPO i EPO obvezuju se na osiguravanje dostupnosti najnovijih brojčanih podataka i nalaza istraživanja svima koji žele shvatiti vrijednost prava intelektualnog vlasništva za Europu. Stoga ova studija predstavlja prvo ažuriranje tih nalaza nakon prvobitnog izvještaja i odnosi se na razdoblje 2011. – 2013. Ona sadrži i neke značajne nove elemente koji daju znatno bolji pregled stanja industrija koje se koriste pravima intelektualnog vlasništva u Europi. Kao prvo, područje analize prošireno je zbog uključivanja novog razvoja događaja, kao što je pristupanje Hrvatske 2013., te zbog širenja analize na još jedno pravo intelektualnog vlasništva – oplemenjivačko pravo na biljnu sortu. Kao drugo, u skladu s trenutnim usmjerenjem tvoraca politike u Europi i šire, izvještaj posvećuje novo poglavlje gospodarskoj važnosti tehnologija za ublažavanje klimatskih promjena (CCMT).

U ovoj se ažuriranoj studiji još jednom potvrđuje da su industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva od ključne važnosti za BDP, zaposlenost i trgovinu. Nadalje, rezultati pokazuju da je doprinos ovih industrija europskome gospodarstvu porastao u odnosu na stanje tijekom provođenja prethodne studije. Osim toga, pokazalo se da su se industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva bolje nosile s teškom gospodarskom krizom nego što je to bio slučaj s gospodarstvom u cjelini.

To su važni zaključci kojima je dodatno naglašen doprinos industrija koje se intenzivno koriste intelektualnim vlasništvom blagostanju i konkurentnosti Europe. Nadamo se da će čitatelji moći iskoristiti informacije ove ažurirane studije radi daljnjeg jačanja ne samo našeg sustava intelektualnog vlasništva, već i europskoga gospodarstva za koje je utvrđeno da u njemu značajnu ulogu igra upravo intelektualno vlasništvo.

António Campinos
Izvršni direktor, EUIPO

Benoît Battistelli
Predsjednik, EPO

Zajedni ka projektna skupina

EUIPO

Nathan Wajzman, glavni ekonomist

Michał Kazimierczak, ekonomist

Carolina Arias Burgos, ekonomistica

Adéla Dvořáková, vježbenica

OEB

Yann Ménière, glavni ekonomist

Ilja Rudyk, viši ekonomist

Karin Terzić, pomoćnica

Zahvale

Prilikom sastavljanja ovog izvješća autori su dobili korisne podatke od Ureda Zajednice za biljne sorte (CPVO).

Statistički ured Europske unije, Eurostat, te statistički uredi Francuske, Njemačke, Španjolske i Ujedinjene Kraljevine pružili su vrijednu pomoć u dopunjavanju objavljenih statističkih podataka.

Autori studije također zahvaljuju svima koji su svojim primjedbama na nacrt izvješća doprinijeli izradi ovog izvješća: Glavnoj upravi za unutarnje tržište, industriju, poduzetništvo te male i srednje poduzetnike Europske komisije, Laurence Joly s francuskog Institut National de la Propriété Industrielle; dr. Christianu Rammeru iz Centra za europska ekonomska istraživanja u Mannheimu, dr. Ardith Spence iz ureda vlade SAD-a za nadzor nad korištenjem javnim sredstvima (Government Accountability Office) te prof. Beth Webster iz Centra za transformativne inovacije Sveučilišta u Swinburneu.

O studiji

Jedan je od zadataka Europske promatračnice za povrede prava intelektualnog vlasništva („Promatračnica”)¹ pružanje dokazivih podataka o učinku, ulozi i javnoj percepciji prava intelektualnog vlasništva u gospodarstvu Europske unije (EU). U svrhu postizanja tog cilja, Promatračnica provodi program socioekonomskih studija. Slično tomu, Europski patentni ured (EPO) nastoji podići svijest o gospodarskoj i društvenoj važnosti sustava industrijskog vlasništva.

Ovo izvješće, izrađeno kao zajednički projekt EUIPO-a i EPO-a uz doprinos drugih ureda za intelektualno vlasništvo te službi Europske komisije i međunarodnih organizacija, druga je velika studija nastala iz suradnje ovih dvaju ureda pri čemu je prva studija objavljena 2013². Cilj studije je pružiti ažuriranu i vjerodostojnu procjenu ukupnog doprinosa industrija koje se intenzivno koriste različitim vrstama prava intelektualnog vlasništva (PIV) gospodarstvu EU-a u cjelini te gospodarstvima pojedinačnih država članica.

Studija obuhvaća širok raspon prava intelektualnog vlasništva³ — žigove, patente, dizajne, autorska prava, oznake zemljopisnog podrijetla (OZP) i oplemenjivačka prava na biljnu sortu (PVR) — te razmatra niz gospodarskih pokazatelja, a posebice bruto domaći proizvod (BDP), zaposlenost, vanjsku trgovinu i plaće. Ne sadrži preporuke za donošenje politike, budući da to nije u djelokrugu studije. Umjesto toga, osmišljena je kako bi pružila dokaze koje tvorcima politika mogu rabiti u svom radu te kako bi poslužila kao temelj za podizanje javne svijesti o intelektualnom vlasništvu među građanima Europe.

Studija iz 2013. pokrivala je razdoblje 2008. – 2010. Ova studija promatra novije razdoblje 2011. – 2013. Radi osiguravanja usporedivosti tih dviju studija, zadržana je metodologija upotrijebljena u studiji iz 2013. Unatoč tome, uveden je niz poboljšanja s obzirom na upotrijebljene podatke i metodologiju. Posebno, uključeni su podatci koji se odnose na Hrvatsku te je u analizu uključeno šesto pravo intelektualnog vlasništva, PVR-ovi, a definicija industrija koje se intenzivno koriste autorskim pravom pobliže je usklađena sa šire prihvaćenom klasifikacijom Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO).

Osim toga, uzimajući u obzir pojačano usmjerenje tvoraca politike i vodećih poslovnih ljudi u Europi i šire na razvoj tehnologija za borbu s klimatskim promjenama, dodano je i poglavlje o gospodarskoj važnosti tehnologija za ublažavanje klimatskih promjena (CCMT). U tom se poglavlju, na temelju podataka o prijavi patenata pri EPO-u, pobliže analizira gospodarska važnost industrija koje se bave razvojem tih tehnologija.

1 Promatračnica je prenesena na Ured za usklađivanje na unutarnjem tržištu (OHIM) u skladu s Uredbom (EU) br. 386/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. travnja 2012. koja je stupila na snagu 5. lipnja 2012. OHIM je preimenovan u Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) 23. ožujka 2016., stupanjem na snagu Uredbe (EU) 2015/2424. U ovom izvješću, osim u bibliografskim podacima, upotrebljava se novo ime Ureda.

2 OHIM/EPO: „Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva: doprinos ekonomskoj učinkovitosti i zapošljavanju u Europskoj uniji”, rujan 2013.

3 Radi jasnoće, potrebno je pobliže definirati neke pojmove vezane uz intelektualno vlasništvo koji se upotrebljavaju u ovom izvješću. „Intelektualno vlasništvo (IV)” obično je, ali ne uvijek, rezultat inovacije. Međutim, taj pojam ima šire značenje od pojma „PIV” jer uključuje druge vrste znanja, kao što su poslovne tajne ili poslovne metode. U ovoj studiji pojam „PIV” odnosi se na šest prava uključenih u analizu: patente, žigove, registrirane dizajne, autorska prava, oznake zemljopisnog podrijetla i oplemenjivačka prava na biljnu sortu.

Izvršni sažetak

Glavni zaključci

- Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva stvorile su 27,8 % svih radnih mjesta u EU-u u razdoblju 2011. – 2013. Tijekom tog razdoblja, u prosjeku je 60 milijuna Europljana bilo zaposleno u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Osim toga, dodatna 22 milijuna radnih mjesta stvorena su u industrijama koje opskrbljuju proizvodima i pružaju usluge industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Uzimajući u obzir i neizravne poslove, ukupan broj radnih mjesta koja ovise o pravima intelektualnog vlasništva raste na 82,2 milijuna (38,1 %) radnih mjesta.
- U istom razdoblju industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva činile su gotovo 42 % ukupne gospodarske aktivnosti (BDP-a) u EU-u, tj. 5,7 bilijuna eura. One također čine i glavninu trgovine EU-a s ostatkom svijeta, pri čemu stvaraju trgovinski suficit i time omogućuju održavanje ravnoteže u vanjskotrgovinskoj bilanci EU-a.
- Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva također isplaćuju znatno veće plaće u odnosu na druge industrije, te su plaće u takvim industrijama za 46 % više nego u drugim industrijama. To je u skladu s činjenicom da je dodana vrijednost po zaposleniku u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva viša nego u bilo kojem drugom području gospodarstva.
- Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva pokazale su se najotpornijima tijekom gospodarske krize. Usporedba rezultata ove studije i rezultata studije iz 2013. pokazuje da se relativni doprinos tih industrija gospodarstvu EU-a malo povećao između razdoblja 2008. – 2010. (studija iz 2013.) i 2011. – 2013. (studija iz 2016.).
- Poblježe je analizirana gospodarska važnost industrija koje se bave razvojem tehnologija za ublažavanje klimatskih promjena (CCMT). Te industrije čine 1,2 % zaposlenosti i 2,1 % ekonomskog učinka EU-a. Proizvele su znatan trgovinski suficit za EU te su povećale svoj udio u BDP-u EU-a unatoč malom padu svojeg udjela u zaposlenosti između dvaju razdoblja 2008. – 2010. i 2011. – 2013.

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva u gospodarstvu EU-a

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva definirane su⁴ kao industrije s nadprosječnim korištenjem pravima intelektualnog vlasništva po zaposleniku u odnosu na druge industrije koje se koriste pravima intelektualnog vlasništva. Kao što možemo vidjeti u poglavljima 6. i 7., te industrije koncentrirane su u proizvodnim i tehnološkim sektorima te u sektorima poslovnih usluga.

Međutim, treba naglasiti da se većina industrija u određenoj mjeri koristi pravima intelektualnog vlasništva. Stavljanjem naglaska samo na industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva ova studija analizira samo dio europskog gospodarstva koji ima najviše koristi od prava intelektualnog vlasništva⁵.

U tablicama 1. i 2. prikazan je doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva dvama glavnim gospodarskim pokazateljima – zaposlenosti i obujmu proizvodnje⁶.

Pokazano je da su industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva stvorile 27,8 % svih radnih mjesta u EU-u u razdoblju 2011. – 2013. pri čemu se 21 % odnosi na industrije koje se intenzivno koriste žigovima, 12 % na industrije koje se intenzivno koriste dizajnima, 10 % na industrije koje se intenzivno koriste patentima dok su industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima, oznakama zemljopisnog podrijetla te oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu stvorile tek manji broj radnih mjesta⁷. U prosjeku, tijekom ovog razdoblja 60 milijuna Europljana, od ukupno oko 216 milijuna zaposlenih, bilo je zaposleno u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Osim toga, dodatna 22 milijuna radnih mjesta stvorena su u industrijama koje opskrbljuju proizvodima i pružaju usluge industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Uzimajući u obzir i neizravne poslove, ukupan broj radnih mjesta koja ovise o pravima intelektualnog vlasništva raste na 82,2 milijuna (38,1 %) radnih mjesta.

Osim što izravno doprinose zaposlenosti, industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva također stvaraju radna mjesta i u drugim industrijama koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva, ali opskrbljuju one prve proizvodima i uslugama potrebnima za njihove proizvodne procese. Uz pomoć tablica s ulaznim i izlaznim podacima EU-a⁸, koje objavljuje Eurostat, moguće je izračunati takav neizravan učinak na zaposlenost u industrijama koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva. Rezultati su sažeti u tablici 1., u kojoj je prikazan učinak na izravnu i neizravnu zaposlenost.

4 Vidjeti poglavlje 5. o metodologiji.

5 Međutim, treba imati na umu da se veliki dijelovi gospodarstva, a osobito javni sektor, ne mogu smatrati područjima u kojima se intenzivno rabe prava intelektualnog vlasništva.

6 Radi svodenja utjecaja nedostajućih podataka u ekonomskoj statistici na najmanju mjeru te radi izbjegavanja pridavanja nepotrebne važnosti određenoj godini u promatranom razdoblju, izračunata je prosječna vrijednost gospodarskih pokazatelja za godine u razdoblju 2011. – 2013.

7 Ukupan doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva manji je od zbroja pojedinačnih doprinosa industrija koje se intenzivno koriste žigovima, patentima, dizajnima, autorskim pravima, PVR-ovima i OZP-ovima zbog toga što mnoge industrije intenzivno upotrebljavaju više od jedne vrste prava intelektualnog vlasništva. Međutim, metodologija po kojoj je provedena studija osigurava da ne dolazi do dvostrukog brojanja doprinosa pojedinih industrija.

8 Tablice s ulaznim i izlaznim podacima pokazuju tokove proizvoda i usluga između svih industrija u gospodarstvu.

Tablica 1.

Izravan i neizravan doprinos zaposlenosti industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, prosjek za 2011. – 2013.

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	Zaposlenost (izravna)	Udio u ukupnoj zaposlenosti (izravni)	Zaposlenost (izravna+neizravna)	Udio u ukupnoj zaposlenosti (izravni+neizravni)
Industrije koje se intenzivno koriste žigovima	45 789 224	21,2 %	65 486 334	30,3 %
Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima	25 662 683	11,9 %	38 673 508	17,9 %
Industrije koje se intenzivno koriste patentima	22 268 215	10,3 %	36 021 154	16,7 %
Industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima	11 630 753	5,4 %	15 240 509	7,1 %
Industrije koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla	n/d	n/d	399 815	0,2 %
Industrije koje se intenzivno koriste oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu	1 018 754	0,5 %	1 220 410	0,6 %
Sve industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	60.032.200	27,8 %	82 214 925	38,1 %
Ukupna zaposlenost u EU-u			215 808 033	

Napomena: zbog preklapanja u upotrebi PIV-ova, zbroj brojevanih podataka pojedinačnih PIV-ova veći je od ukupnog zbroja koji se odnosi na industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva.

Osim u zaposlenosti, industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva doprinose i ekonomskom učinku koji se mjeri bruto domaćim proizvodom (BDP). Ukupno, više od 42 % BDP-a EU-a stvara se u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, pri čemu se 36 % odnosi na industrije koje se intenzivno koriste žigovima, 13 % na industrije koje se intenzivno koriste dizajnima, 15 % na industrije koje se intenzivno koriste patentima, 7 % na industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima dok industrije koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla te oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu stvaraju tek manji dio BDP-a. U poglavlju 6. nalazi se detaljniji prikaz doprinosa ovih industrija nacionalnim gospodarstvima država članica EU-a.

Tablica 2.

Doprinos BDP-u industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, prosjek za 2011. – 2013.

	Dodana vrijednost / BDP (u milijunima eura)	Udio u ukupnom BDP-u EU-a
Industrije koje se intenzivno koriste žigovima	4 812 310	35,9 %
Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima	1 788 811	13,4 %
Industrije koje se intenzivno koriste patentima	2 035 478	15,2 %
Industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima	914 612	6,8 %
Industrije koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla	18 109	0,1 %
Industrije koje se intenzivno koriste oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu	51 710	0,4 %
Sve industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	5 664 168	42,3 %
Ukupni BDP EU-a	13 387 988	

Napomena: zbog preklapanja u upotrebi PIV-ova, zbroj brojevanih podataka pojedinačnih PIV-ova veći je od ukupnog zbroja koji se odnosi na industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva.

Usporedba rezultata ove studije i rezultata studije iz 2013. pokazuje da je doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva gospodarstvu EU-a nešto viši u razdoblju 2011. – 2013., nego u razdoblju 2008. – 2010. Međutim, usporedba je otežana činjenicom da je Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (ESA), koji primjenjuje Eurostat, izmijenjen u vremenu između tih dvaju razdoblja⁹. Ova izmjena dovela je do povećanja broičanih pokazatelja za doprinos BDP-u industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Osim toga, definicija industrija koje se intenzivno koriste autorskim pravima promijenjena je radi veće usklađenosti s metodologijom Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), čime su također povećani broičani pokazatelji doprinosa industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. U tablici 3., broičani pokazatelji za razdoblje 2008. – 2010. ponovo su izračunati u skladu s novim sustavom „ESA 2010.” i u skladu s novom definicijom industrija koje se intenzivno koriste autorskim pravima radi predočavanja učinaka tih izmjena.

Tablica 3.

Usporedba glavnih rezultata: studija iz 2013. – studija iz 2016.

Doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	studija iz 2013. (izvorna studija)	studija iz 2013. (nova „ESA 2010.”, nova definicija autorskih prava, PVR-ovi)	studija iz 2016.
Zaposlenost (izravna)	25,9 %	27,6 %	27,8 %
BDP	38,6 %	42,1 %	42,3 %
Uvoz	88,3 %	nije izračunato	85 %
Izvoz	90,4 %	nije izračunato	93,2 %

Prvi stupac sadrži rezultate studije iz 2013. za razdoblje 2008. – 2010. Drugi stupac sadrži ponovo izračunate rezultate za studiju iz 2013. za isto razdoblje, uzimajući u obzir nove nacionalne računovodstvene definicije, metodologiju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), metodologiju za autorska prava te uključujući podatke za PVR-ove. Treći stupac prikazuje rezultate nove studije (za razdoblje 2011. – 2013.) pa je te rezultate moguće izravno uspoređivati s rezultatima iz drugog stupca.

Stoga, čak i nakon što se učinci statističkih izmjena uzmu u obzir, doprinos industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva povećao se između dvaju razdoblja 2008. – 2010. (studija iz 2013.) i 2011. – 2013. (studija iz 2016.).

Postoje i naznake da su kretanja zaposlenosti tijekom gospodarske krize bila znatno povoljnija u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva nego u ostalim sektorima. Ukupna zaposlenost u EU-u pala je s 219,6 milijuna zaposlenih u razdoblju 2008. – 2010. na 215,8 milijuna zaposlenih u razdoblju 2011. – 2013., što predstavlja pad od 1,7 %, dok je zaposlenost u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva pala s 60,6 milijuna na 60,0 milijuna, tj. za 1 %. U relativnom smislu, pad zaposlenosti u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva bio je znatno manji nego pad ukupne zaposlenosti.

S obzirom na to da se 42,3 % BDP-a (dodana vrijednost) i 27,8 % zaposlenosti ostvaruje u sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, dodana vrijednost po zaposleniku viša je kod industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva nego u ostatku gospodarstva. Ekonomska teorija tvrdi da se, ako je sve ostalo jednako, u industrijama u kojima prosječni radnik proizvodi višu dodanu vrijednost mogu očekivati i veće plaće tih radnika nego u drugim industrijama. Stoga je zanimljivo istražiti znači li viša dodana vrijednost i veće relativne plaće u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva.

Plaće u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva zaista su veće nego u industrijama koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva. Prosječna tjedna plaća u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva iznosi 776 eura, dok ona u industrijama koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva iznosi 530 eura, što predstavlja

razliku od 46 %. Ta „premija na plaću” iznosi 31 % u industrijama koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla, 38 % u industrijama koje se intenzivno koriste dizajnima, 48 % u industrijama koje se intenzivno koriste žigovima, 64 % u industrijama koje se intenzivno koriste autorskim pravima te 69 % u industrijama koje se intenzivno koriste patentima.

Tablica 4.

Prosječan trošak osoblja u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, 2013.

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	Prosječan trošak osoblja (eura tjedno)	Premija (u usporedbi s industrijama koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva)
Industrije koje se intenzivno koriste žigovima	783	48 %
Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima	732	38 %
Industrije koje se intenzivno koriste patentima	895	69 %
Industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima	871	64 %
Industrije koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla	692	31 %
Industrije koje se intenzivno koriste oplemenjivačkim pravima na biljnu sortu*	n/d	n/d
Sve industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	776	46 %
Industrije koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva	530	
Sve industrije (uključene u SBS**)	629	

*Nije izračunato zbog nedostatka statistike o plaćama u poljoprivredi

**Strukturne statistike poduzeća koje objavljuje Eurostat

U usporedbi sa stanjem iz 2010. (prema podacima studije iz 2013.) premija na plaće općenito je porasla, sa 41 % na 46 %, što odražava porast u premijama na plaće u industrijama koje se intenzivno koriste patentima, žigovima i dizajnima.

Također je istražena uloga koju industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva igraju u vanjskoj trgovini EU-a. Glaviniu trgovine EU-a čini trgovina u sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Toliko visok udio industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva u ukupnoj trgovinskoj razmjeni možda iznenađuje na prvi pogled. To je zbog toga što čak i industrije koje proizvode energente pripadaju skupini industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva¹⁰, dok se, s druge strane, mnogim aktivnostima iz sektora industrija koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva ne može trgovati¹¹. Stoga se 86 % uvoza EU-a sastoji od proizvoda iz sektora industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Međutim, u izvozu EU-a proizvodi iz sektora industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva imaju još viši udio, od 93 %.

EU je u cjelini 2013. godine ostvario ukupni trgovinski deficit u iznosu od oko 42 milijarde eura, tj. 0,3 % BDP-a. Suprotno tome, u sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva istodobno je ostvario trgovinski suficit u iznosu od 96 milijardi eura. To predstavlja znatno poboljšanje u odnosu na stanje od prije tri godine prema podacima studije iz 2013. 2010. godine EU je u sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva ostvario trgovinski deficit u iznosu od 126 milijardi eura.

10 Obje industrije koje se nalaze u odjeljku 06 statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti (NACE) (vađenje nafte i prirodnog plina) intenzivno se koriste patentima.

11 Na primjer, uslužne industrije kao što su one uključene u odjeljak 86 (djelatnosti ljudskog zdravlja) ili u odjeljak 96 (ostale djelatnosti osobnih usluga) NACE-a. Takve se usluge u pravilu upotrebljavaju na mjestu proizvodnje.

Tablica 5. sadrži prikaz trgovine u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva na temelju podataka iz 2013¹².

Tablica 5.
Vanjska trgovina EU-a u sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, 2013.

	Izvoz (milijuni eura)	Uvoz (milijuni eura)	Neto izvoz (milijuni eura)
Industrije koje se intenzivno koriste žigovima	1 275 472	1 261 002	14 470
Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima	945 084	701 752	243 332
Industrije koje se intenzivno koriste patentima	1 231 966	1 157 909	74 057
Industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima	119 554	102 389	17 165
Industrije koje se intenzivno koriste oznakama zemljopisnog podrijetla	12 923	1 335	11 588
Industrije koje se intenzivno koriste oplemenjivačkim pravima na biljnoj sorti	5 065	5 369	-304
Sve industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	1 605 516	1 509 099	96 417
Industrije koje se ne koriste intenzivno pravima intelektualnog vlasništva	117 561	256 048	-138 487
UKUPNA TRGOVINA EU-a	1 723 077	1 765 147	-42 069

Napomena: zbog preklapanja u upotrebi PIV-ova, zbroj brojčanih podataka pojedinačnih PIV-ova veći je od ukupnog zbroja koji se odnosi na industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva.

Poboljšanje stanja trgovinske bilance EU-a rezultat je povećanja izvoza u iznosu od 27 % između 2010. i 2013. dok je uvoz porastao svega 15 % u istom razdoblju. U sektoru industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva izvoz je porastao za 30 %, a uvoz za 11 %. Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima imaju najveći porast neto izvoza, a istodobno su i grana industrije s najvećim trgovinskim suficitom.

Ako pobliže promotrimo aktivnosti industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva unutar Jedinog tržišta EU-a, možemo primijetiti podjelu rada između pojedinačnih država članica EU-a. Zemlje poput Austrije, Belgije, Danske, Finske, Francuske, Njemačke, Italije, Luksemburga, Malte, Nizozemske i Švedske nalaze se iznad prosjeka EU-a u stvaranju prava intelektualnog vlasništva po zaposleniku. Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva koje djeluju u drugim državama članicama EU-a, kao što su Mađarska, Rumunjska, Češka, Slovačka i Irska, karakterizira visok udio radnih mjesta koja su pripisana poduzećima sa sjedištem u drugim zemljama. Ukupno, 20,5 % radnih mjesta u EU-u u sektorima industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva nalazi se u okviru lokalnih podružnica stranih poduzeća, među kojima većina potječe iz druge zemlje EU-a. Ovaj udio još je viši u industrijama koje se intenzivno koriste žigovima, dizajnima i patentima.

12

Kao što je bio slučaj i s podacima za zaposlenost i BDP, brojčani pokazatelji za pojedinačna prava intelektualnog vlasništva ne odgovaraju ukupnom zbroju za industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva zbog činjenice da mnoge industrije intenzivno upotrebljavaju više od jednog prava. Međutim, metodologija po kojoj je provedena studija osigurava da ne dolazi do dvostrukog brojanja doprinosa pojedinih industrija.

Tablica 6.

Udio zaposlenosti u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva pripisan stranim poduzećima 2011. – 2013., prosjek EU-a

Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	Udio poduzeća iz EU-a	Udio poduzeća izvan EU-a	Ukupan udio stranih poduzeća
Industrije koje se intenzivno koriste žigovima	11,6 %	8,9 %	20,5 %
Industrije koje se intenzivno koriste dizajnima	13,2 %	9,4 %	22,7 %
Industrije koje se intenzivno koriste patentima	14,4 %	11,5 %	25,8 %
Sve industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva	11,8 %	8,7 %	20,5 %

Napomena: „strano” poduzeće je poduzeće čije se sjedište nalazi u drugoj zemlji.

Na kraju, podatci o patentima rabe se za utvrđivanje industrija koje su aktivne u području razvoja tehnologija za ublažavanje klimatskih promjena (CCMT), što je od posebne važnosti za gospodarstvo EU-a. Ukupno, 5,9 % od ukupnog broja svih europskih patenata obuhvaćenih studijom bilo je povezano s CCMT-ovima u razdoblju 2004. – 2008., a taj udio porastao je 2013. godine na više od 9 %. Industrije koje se intenzivno bave CCMT-ovima ostvaruju 1,2 % zaposlenosti i 2,1 % ekonomskog učinka EU-a. Napredak koji su ostvarile između dva promatrana razdoblja 2008. – 2010. (studija iz 2013.) i 2011. – 2013. (studija iz 2016.) uvelike nadmašuje prosječan gospodarski napredak europskih industrija. Industrije koje se intenzivno bave CCMT-ovima uspjele su povećati svoj udio u BDP-u razdoblju 2011. – 2013. pri čemu su doživjele samo mali pad u zaposlenosti u istom razdoblju. Ova skupina industrija također igra važnu ulogu u vanjskoj trgovini EU-a. 2013. godine ostvarile su znatan trgovinski suficit za EU u iznosu većem od 102 milijarde eura. Te brojke uključene su kao podskupina u sektor industrija koje se intenzivno koriste patentima pa su time uključene i u sve podatke iz prethodnih tablica.

Metodologija i podatci

Osnovna metodologija upotrijebljena u ovoj studiji ista je kao i metodologija upotrijebljena u studiji iz 2013. Unatoč tome, a radi samostalnosti ovog izvješća, velik dio ovog izvješća, a posebno poglavlje 5. i prilog 11., posvećeni su dokumentiranju metodologije upotrijebljene u studiji, i to zbog dva glavna razloga:

- 1) Zbog složenosti obrade velike količine podataka iz 28 država članica koji se nalaze u više velikih baza podataka nametnula se potreba za novom i sofisticiranom metodologijom usklađivanja podataka;
- 2) S ciljem postizanja transparentnosti bilo je važno dati što detaljniji opis metodologije.

Još je jedna posebnost ove studije velika raznovrsnost baza podataka i drugih izvora podataka koji su upotrijebljeni da bi se odredilo koje se industrije intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva te da bi se procijenio njihov doprinos zaposlenosti, BDP-u i drugim gospodarskim pokazateljima. Potpuni popis nalazi se u poglavlju 4.

Osim toga, upotrijebljeni su podatci zemalja izvan EU-a za određene industrije gdje je to bilo potrebno, a prvenstveno radi procjene trgovine proizvodima s oznakom zemljopisnog podrijetla.

Kako bi se odredilo koje se industrije intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, registarske baze podataka EUIPO-a, EPO-a i CPVO-a usklađene su s komercijalnom bazom podataka ORBIS.¹³ Tako nastala usklađena baza podataka sadrži podatke o približno 240 000 poduzeća, uključujući podatke o broju žigova

¹³ ORBIS je baza podataka financijskih informacija o europskim poduzećima koje osigurava tvrtka Bureau van Dijk, a koje se temelje na podatcima dobivenima iz registara tvrtki ili sličnih evidencija u raznim zemljama. Ona stoga uključuje podatke o svim poduzećima, neovisno o tome jesu li ona uvrštena na burzu ili ne (kao što je tipično slučaj s malim i srednjim poduzećima).

EU-a, registriranih dizajna Zajednice, patenata i oplemenjivačkih prava Zajednice na biljnu sortu (CPVR) za koje je svako od poduzeća podnijelo prijavu koja je kasnije odobrena, zajedno s klasifikacijom industrija i različitim financijskim i ekonomskim varijablama za svaku od njih, čime su dobiveni podatci koji se mogu iskoristiti za buduće detaljnije studije.

Upotrebom ove baze podataka izračunat je broj žigova, dizajna, patenata i PVR-ova po zaposleniku za svaku industriju, a one industrije koje su imale nadprosječan rezultat prema ovom mjerenju označene su kao industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva. Brojčani pokazatelji izračunati su na razini EU-a te se nije vodilo računa o unosima u bazu podataka na nacionalnoj razini. Taj pristup koji je djelomično bio potreban zbog ograničenog broja podataka opravdan je pretpostavkom da bi se industrija definirana kao industrija koja se intenzivno koristi pravima intelektualnog vlasništva na temelju svoje registracije prava intelektualnog vlasništva na razini EU-a, jednako tako smatrala industrijom koja se intenzivno koristi pravima intelektualnog vlasništva da su uključena i njezina prava intelektualnog vlasništva po zaposleniku na nacionalnoj razini¹⁴.

Temeljna pretpostavka na kojoj je utemeljena metodologija upotrijebljena u ovoj studiji jest da je stupanj intenziteta upotrebe prava intelektualnog vlasništva u industriji suštinska karakteristika te industrije, bez obzira na njezinu lokaciju¹⁵. U procjeni doprinosa svake industrije gospodarstvu mjere se radna mjesta i BDP koje ta industrija ostvaruje u svakoj državi članici i u EU-u, a ne izvor prava intelektualnog vlasništva koje se nalazi u podlozi pojedine industrije.

Na primjer, ako automobilska tvrtka sa sjedištem u zemlji A izgradi pogon za sklapanje vozila u zemlji B, radna mjesta i dodana vrijednost koji se time stvaraju idu u korist gospodarstva zemlje B. Stoga nije moguće izvući zaključke o tome koliko je inovativna pojedina zemlja isključivo na temelju podataka s nacionalne razine. U gornjem primjeru, veći doprinos industrija koje se intenzivno koriste patentima u zemlji B rezultat je odluka o smještanju proizvodnje vozila, no taj se doprinos temelji na rezultatima istraživanja i razvoja koji je mogao biti izvršen u zemlji A ili u nekoj drugoj zemlji.

Radi pojašnjenja ovoga pitanja, u poglavlju 8. prikazano je iz kojih zemalja potječu patenti, žigovi, dizajni i PVR-ovi navedeni u bazi podataka upotrijebljenoj u ovoj studiji te je predočena statistika o udjelu radnih mjesta u industrijama koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva u svakoj državi članici koja su stvorena u tvrtkama čije je sjedište u drugim državama članicama ili izvan EU-a.

Za industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima u većoj je mjeri primijenjena metodologija Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) nego što je to bio slučaj sa studijom iz 2013. godine. Radi omogućavanja usporedivosti s ranijom studijom koju je proveo Ured za patente i žigove SAD-a (USPTO) samo je podskupina industrija za koje WIPO smatra da se intenzivno koriste autorskim pravima bila uključena u tu prethodnu studiju (rezultati koji se temelje na potpunoj metodologiji koju primjenjuje WIPO bili su predočeni u prilogu). Nasuprot tome, u ovoj je studiji klasifikacija koju primjenjuje WIPO primijenjena u potpunijem smislu pa su stoga, pored industrija koje WIPO smatra jezgrom industrija koje se intenzivno koriste autorskim pravima, uključene i industrije koje se djelomično intenzivno koriste autorskim pravima, tj. one kod kojih barem 20 % stvorene dodane vrijednosti potječe od aktivnosti povezanih s autorskim pravima¹⁶. Neto učinak je povećanje broja industrija koje se intenzivno koriste autorskim pravima za 46 (od 33 u studiji iz 2013. na 79 u ovoj studiji), pri čemu je ukupan broj industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva povećan za 21, od 321 u prethodnoj studiji na 342 u ovoj studiji. Metodologija upotrijebljena za industrije koje se intenzivno koriste autorskim pravima u potpunosti je objašnjena u dijelu 5.6.

14 Ova pretpostavka očuvana je s ciljem osiguravanja mogućnosti usporedbe sa studijom iz 2013. godine. No, pitanje nacionalnih prava u odnosu na prava na razini EU-a može biti postavljeno u nekoj budućoj studiji s ciljem da se istraži bi li uključivanje prava s nacionalnih razina dovelo do bitno različitih rezultata.

15 Iznimka su oznake zemljopisnog podrijetla koje se analiziraju pojedinačno za svaku zemlju.

16 Ukupna dodana vrijednost u ovim industrijama određena je upotrebom čimbenika koje propisuje WIPO radi isključivanja aktivnosti koje nisu povezane s autorskim pravima.

Slično tome, zbog posebne prirode oznaka zemljopisnog podrijetla i oplemenjivačkih prava na biljne sorte te zbog nedostupnosti raščlanjenih statističkih podataka na europskoj razini, ta dva prava intelektualnog vlasništva analizirana su uz pomoć posebno osmišljenih metodologija koje su opisane u dijelovima 5.7. (za OZP) i 5.8. (za PVR).

www.epo.org/ip-intensive-industries

www.euipo.europa.eu/ipcontribution

www.epo.org
www.euipo.europa.eu

